

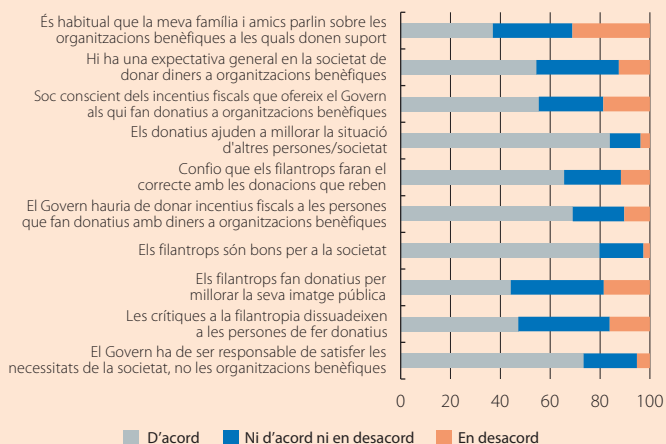
La filantropia a Espanya: actituds i comportaments socials

Donar sang, fer un donatiu o col·laborar amb alguna ONG són formes de solidaritat comunes arreu del món. Fins i tot un gest tan quotidià com cedir el seient a una persona gran pot considerar-se una mostra desinteressada d'ajuda al proïsme. La solidaritat, en definitiva, s'expressa a través de múltiples formes de participació social. I la filantropia –l'origen etimològic de la qual prové del grec *φίλος* (filos) i *άνθρωπος* (ánthros), literalment «amic de l'home» o «persona que es distingeix per l'amor als seus semblants i per les seves obres en bé de la comunitat»– és un complement de les accions de l'estat del benestar en l'atenció de les necessitats socials. No obstant això, hi ha una escassetat d'evidència sobre la freqüència i la manera com prestem ajuda als altres. Aquest Dossier, fruit de la col·laboració entre la Fundació "la Caixa", CaixaBank Research i la Universitat Pompeu Fabra, ofereix una radiografia completa de la solidaritat a Espanya des d'una doble perspectiva: a través d'una visió global de les diferents formes d'altruisme i del pagament de donatius dels espanyols.

En aquest primer article s'examinen les actituds socials i el comportament filantròpic de la població espanyola mitjançant l'enquesta representativa que va encarregar l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" el 2024.¹ L'enquesta recull les percepcions sobre la solidaritat i les diferents maneres d'expressar-la per part dels espanyols, i es complementa amb la posterior anàlisi de les donacions monetàries, identificades a partir de dades transaccionals anonimitzades de clients de CaixaBank. Aquesta font d'informació permet identificar donatius mitjançant domiciliacions, transferències, *bizums* i pagaments amb targeta, i creuar-la amb variables sociodemogràfiques i financeres. Concretament, a la resta d'articles que conformen el dossier s'exploren les aportacions econòmiques a les ONG i la tipologia de les entitats receptores;² les característiques sociodemogràfiques dels donants i els volums i imports de les donacions³ i la resposta social davant de situacions d'emergència, prenent com a referència la DANA de l'octubre del 2024.⁴

Opinions sobre la filantropia

(% de respostes sobre el total a cada afirmació)

Font: «La filantropia a Espanya i Portugal. Actituds i comportaments socials», publicat per l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" (2025).

Començant, doncs, per les dades recollides en l'enquesta, podem esbrinar, en primer lloc, què pensem els ciutadans d'Espanya sobre la filantropia i, en segon lloc, quins són els seus comportaments filantròpics. A la pregunta «Sap què és la filantropia?», el 60% de la població afirma estar familiaritzada amb el terme, encara que això suposi també que més d'un terç no ho està. Per tant, una primera conclusió és que si les organitzacions filantròpiques milloressin la seva comunicació i expliquessin amb més claredat als ciutadans en què consisteixen les seves activitats i com beneficien la societat, podria augmentar l'índex de coneixement sobre la seva funció i abast entre la població. La percepció de la filantropia per part de la ciutadania, mesurada a partir del grau d'acord o desacord dels enquestats amb 10 afirmacions relacionades, suggereix uns resultats globals bastant favorables a Espanya, tal com s'aprecia al primer gràfic. No obstant això, s'observa una certa desconfiança sobre la veritable motivació dels filantrops: gairebé un 45% dels enquestats consideren que

l'objectiu de les seves donacions respon a una «rentada d'imatge». Així mateix, existeix la clara percepció que és l'Estat, i no la filantropia, qui ha d'assumir el paper principal a l'hora de «satisfer les necessitats de la societat» (un 73%). No obstant això, cal remarcar que en la majoria dels casos l'un i l'altra exerceixen funcions complementàries. Paradoxalment, en preguntar als enquestats si creuen que els donatius ajuden a millorar la situació d'altres persones o si creuen que els filantrops són bons per a la societat, el percentatge de respostes afirmatives és rotund: un 84% i un 80%, respectivament.

1. Vegeu «La filantropia a Espanya i Portugal. Actituds i comportaments socials», publicat per l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" (2025).
2. Vegeu l'article «Els donatius a Espanya: com i a quines causes donen els espanyols» en aquest mateix Dossier.
3. Vegeu l'article «El perfil del donant a Espanya: una majoria solidària, i un grup clau de superdonants» en aquest mateix Dossier.
4. Vegeu l'article «La resposta solidària després de la DANA de València» en aquest mateix Dossier.

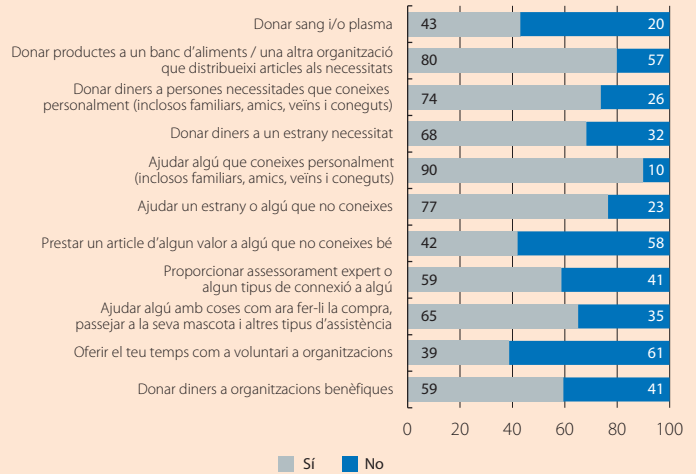
En preguntar als enquestats quines qüestions haurien d'abordar-se amb més urgència, la salut és, amb diferència, la prioritat principal: més de tres quartes parts (76%) consideren que és el tema «més important». Li segueixen la recerca (62%), els drets humans (55%), l'educació i les universitats (51%), el medi ambient i els animals (46%), l'acció social (38%), la cooperació internacional (19%), la cultura, l'art i les humanitats (17%), l'esport i l'oci (10%), i la religió (6%).

L'enquesta també aprofundeix en els comportaments filantròpics reals en relació amb una sèrie d'actes prosocials. Els resultats mostren que els espanyols tendeixen a ser solidaris en la seva vida quotidiana. La majoria dels enquestats han fet algun acte solidari almenys una vegada durant l'últim any –i, en alguns casos, almenys una vegada a la setmana o al mes. Així mateix, un 77% dels espanyols va ajudar un desconegut i un 74% va donar diners a un conegut. En l'extrem més formal dels actes filantròpics, que implica dedicar temps explícitament a determinades accions de voluntariat, els espanyols també hi participen activament: el 39% dels enquestats col·labora com a voluntari en organitzacions benèfiques, principalment en causes relacionades amb la salut, l'acció social, i el medi ambient i els animals. No obstant això, malgrat aquests resultats tan tangibles, els enquestats no són plenament conscients que la seva participació en activitats filantròpiques és habitual, ni perceben que el grau d'altruisme entre els seus conciutadans és relativament alt. De fet, afirmen que el nivell de solidaritat de la societat no és gaire elevat: en una escala de 0 a 10, la mitjana de les respostes s'acosta a 6. En aquest context, seria interessant, com a reforç positiu, recordar a la societat que la filantropia és una pràctica normalitzada i quotidiana, i que contribuir al benestar col·lectiu forma part de la vida diària de moltes persones.

Pel que fa al suport econòmic, donar diners a obres benèfiques és bastant habitual: el 59% de la població espanyola declara haver fet almenys un donatiu en l'últim any. Les tres causes abans citades –la salut, l'acció social, i el medi ambient i els animals– no sols van ser les que més dotació de temps van tenir, sinó també les que van rebre més suport financer, segons l'enquesta.

En definitiva, els espanyols som més generosos del que pensem, i col·laborem amb temps o diners de manera recurrent per donar suport a la tasca de les organitzacions benèfiques. La salut és la causa que més prioritzem i a la qual més donem, tant en termes de temps dedicat al voluntariat com en termes econòmics, però no per això deixem de prestar ajuda a altres causes com els bancs d'aliments (80%) o ajudar a algú amb activitats quotidianes per a les quals necessita assistència (65%). Com en tantes altres facetes de la vida dels espanyols, només fa falta que ens ho creguem una mica més.

Accions solidàries realitzades durant l'últim any (% sobre el total)

Nota: «Sí» inclou haver realitzat aquesta acció en qualsevol freqüència, és a dir, sigui setmanalment, mensualment o anualment.
Font: «La filantropia a Espanya i Portugal. Actituds i comportaments socials», publicat per l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" (2025).

Beth Breeze i Maria Gutiérrez-Domènech